

Minister van Onderwijs Pascal Smet:

“Vlaanderen kan zich niet veroorloven om talent te verspillen!”

Op vrijdag 23 oktober 2009 vond op de Campus De Nayer in Sint-Katelijne-Waver een symposium plaats over het thema ‘Recht op onderwijs voor zieke Kinderen’.

Het is een initiatief van Resoc Mechelen en het Fonds Ivens-Boons dat opgericht is in de schoot van de Koning Boudewijnstichting. Het symposium kreeg de logistieke steun van Voka – Kamer van Koophandel Mechelen en De Nayer.

143 geïnteresseerden uit verschillende publieke en private organisaties, die te maken hebben met zieke kinderen of met onderwijs, waren aanwezig.

De sprekers waren mensen die al jaren met het onderwerp bezig zijn. Het symposium werd afgesloten met een toespraak van Vlaams Minister van Onderwijs Pascal Smet die concrete beloften deed om het recht op onderwijs voor zieke kinderen te optimaliseren.

De talrijke aanwezigen werden welkom geheten door de heer Willy Ivens, stichter van het Fonds Ivens-Boons. Hij verduidelijkte de doelstellingen van het fonds en lichtte het proefproject in het arrondissement Mechelen toe. Een project, dat in geen enkel opzicht privé of openbare initiatieven wil beconcurreren, maar integendeel een platform biedt om alle initiatieven beter bekend te maken bij de doelgroep.

Tijdens de voorbereidende maanden legde Willy Ivens 114 persoonlijke bezoeken af bij tal van organisaties uit de welzijn, onderwijs en juridische wereld. Regelmatig hield hij voordrachten voor onder meer VDAB en serviceclubs. Hij legde contacten met Kabinet minister president, armoede, onderwijs, welzijn en gezondheid.

Zijn conclusie is dat te veel actoren én ouders te weinig op de hoogte zijn van de rechten die ouders van een ziek kind hebben, om onderwijs te kunnen garanderen tijdens de ziekteperiode.

In een volgende fase zal hij alle bestaande initiatieven (publiek en privaat) op elkaar afstemmen via een breed en transparant communicatie- en sensibiliseringsplan.

EEN PROJECT 'MET POOTJES'

In naam van Resoc Mechelen, dat het arrondissementale proefproject coördineert, sprak voorzitter Caroline Gennez haar bewondering uit voor het baanbrekende werk van Willy Ivens en het idealistische initiatief van het Fonds Ivens-Boons.

Dit fonds kadert perfect binnen de doelstellingen van Resoc Mechelen en valt onder één van de hefboomen met name: levensbreed leren. Onderwijs voor zieke kinderen is daar een belangrijk onderdeel van.

De maatschappij moet jongeren met 'tegenspoed' van in het begin op sleeptouw nemen om een sociaal-maatschappelijke kloof te vermijden. Het is de enige mogelijkheid om ongelijkheid tussen de mensen al van op de schoolbanken weg te werken en zo tot een evenwichtige, gelukkige maatschappij te komen.

Caroline Gennez noemde zich trots om dit project al vanaf de eerste dag mee gestalte te mogen geven. Gezien de grote interesse ervoor uit andere regio's, is ze ervan overtuigd dat het niet bij een arrondissementaal proefproject zal blijven, maar dat het snel 'pootjes zal krijgen' en zich zal verspreiden over heel Vlaanderen.

HOE EEN DECREET GROEIT

Luc Van Beeumen was de eerste spreker op het symposium. Als vertegenwoordiger van het Ministerie van Onderwijs deed hij de regelgeving in verband met Tijdelijk Onderwijs Aan Huis, uit de doeken.

Hij benadrukte dat TOAH geen thuisonderwijs is, ter vervanging van een gewone schoolse opleiding. De nadruk ligt wel degelijk op het tijdelijke karakter ervan en blijft voorbehouden aan leerlingen die om gezondheidsredenen gedurende een bepaalde periode niet naar school kunnen.

Het begon met het decreet Basisonderwijs uit 1997 dat ook het recht op onderwijs garandeerde voor andere groepen van zieke kinderen dan degene die al opgevangen werden in o.a. Type 5-scholen. Later kwamen er nog de K-diensten bij (kinderen die verblijven in psychiatrische instellingen).

Het decreet werd voortdurend aangepast en verfijnd. Zo werd de wachttijd van 28 dagen verlaagd tot 21 dagen, het aantal lessen per week van 2 tot 4 opgetrokken, ook 5-jarigen uit het derde kleuterklasje tot het systeem toegelaten en de overheid begon met de verplaatsingskosten van de leerkrachten te vergoeden.

Op dit ogenblik is Tijdelijk Onderwijs Aan Huis voor langdurig zieke kinderen, binnen de regelgeving, een afdwingbaar recht van de ouders. Scholen zijn verplicht om de mogelijkheid op te nemen in hun schoolreglement en aan de gewettigde vraag van de ouders te voldoen.

Tot slot toonde de heer Van Beeumen, met enkele cijfers, de evolutie van het aantal kinderen dat gebruik maakte van TOAH de afgelopen 4 schooljaren.

PRIVÉ-INITIATIEVEN

Na de presentatie van het decreet, kregen de partners van het lokale platform de gelegenheid zich voor te stellen.

Peter Horemans is coördinator van **Auxilia vzw**, een vrijwilligersorganisatie die het recht op onderwijs en vorming voor iedereen wil verdedigen. Vorig jaar zetten 431 vrijwilligers van Auxilia zich in om gedurende 42.408 uren niet minder dan 846 leerlingen over heel Vlaanderen, onderwijs aan huis te verstrekken.

Chris Heremans is hoofd van de Sociale Dienst van de **Vlaamse Liga tegen Kanker**. Deze Liga organiseert thuisonderwijs voor kinderen met kanker uit de eerste en tweede kleuterklas. Ze pleit dan ook voor een decretale regeling van TOAH voor deze leeftijdsgroep, dat nadien reïntegratie in het klasje versoepelt. Wanneer de leerkracht van de school een ziek kind thuis begeleidt, voorziet de Liga daarvoor een belastingvrije vergoeding tot max. 80 uren per schooljaar.

Alicia Mennes is provincieverantwoordelijke Sociale Hulpverlening van het **Rode Kruis-Vlaanderen**. Ook het Rode Kruis heeft een scholenwerking die zich richt naar maatschappelijk kwetsbare kinderen uit het kleuter- en lager onderwijs. Vrijwilligers geven ondersteuning bij het schoolgebeuren en dat gaat hier over meer dan alleen 'samen huiswerk maken'. De vrijwilligers van het Rode Kruis bieden namelijk ook een structuur aan, verhogen de motivatie, werken aan het zelfbeeld van het kind en richten zich op betere toekomstkansen.

Hugo Boen is bestuurder van **School na Ziekenhuis vzw**. Deze organisatie is actief sinds 1992 in de provincie Antwerpen, dus lang voor het decreet Basisonderwijs. Zij bieden via gepensioneerde of actieve leerkrachten, maar ook mensen uit andere beroepsgroepen vrijwillig studiebegeleiding aan langdurig zieke kinderen. Deze begeleiding is gratis voor de ouders. Ondertussen zijn ook in andere provincies gelijkaardige verenigingen.

Els Janssens is coördinator van **Bednet**. Bednet onderscheidt zich van de andere organisaties door het inschakelen van moderne communicatietechnologie. Dankzij het gebruik van een webcam kan het kind thuis het gebeuren in de klas volgen. Dat versterkt het effect van erbij te horen en het vergemakkelijkt de terugkeer omdat de breuk beperkt bleef.

Bednet bestrijkt alle onderwijsnetten in Vlaanderen en Brussel. Ongeveer de helft van de leerlingen zijn kankerpatiëntjes. Twee jaar geleden maakten 39 kinderen gebruik van Bednet. Dit schooljaar schat men dat het er 150 zullen zijn. De bedoeling is om binnen 2 jaar 500 kinderen te kunnen helpen en over fulltime medewerkers te beschikken.

DE ZIEKENHUISCHOOL

Tijdelijk Onderwijs Aan Huis voor langdurig zieke kinderen kan ook verstrekt worden in een ziekenhuisschool. In Vlaanderen beschikken de universitaire ziekenhuizen van Leuven, Gent en Antwerpen over een eigen ziekenhuisschool die nauw samenwerkt met de thuishooschool van de patiëntjes. Ook de instellingen te Vlezenbeek, Pulderbos en De Haan hebben een eigen school.

Ludo Govaerts is directeur van de Ziekenhuisschool UZ Leuven. Hij heeft een carrière van 30 jaar lang zoeken naar evenwicht in draagkracht, veerkracht en leerkracht.

In 1975 opende het nieuwe gebouw van UZ Gasthuisberg, een 'dorp in de stad'. Het totale kind stond toen al centraal in de benadering. Een jaar later werd de afdeling Kinderpsychiatrie opgericht. Govaerts werd als onderwijzer aangetrokken om deel uit te maken van een multidisciplinaire dienstverlening op deze nieuwe dienst.

Gedurende drie decennia heeft hij de medische wereld sterk zien evolueren. Chronisch zieke kinderen hebben nu meer overlevingskansen, de nierdialyse kwam op gang, de niertransplantaties namen toe. Er groeide een bewustwording dat kinderen met ernstige medische problemen kunnen volwassen worden en dus vanaf het begin alle kansen moeten krijgen om zich maatschappelijk te integreren en te participeren. Daarvoor was aangepast onderwijs nodig.

In 1980 start de ziekenhuisschool met 6 leerkrachten. Van meet af wordt geopteerd voor een autonoom én geïntegreerd project dat onderwijs-op-maat verstrekt in overleg met de thuishooschool en in samenwerking met het medische behandelingsteam.

De ziekenhuisschool wijst niet op de beperkingen van het kind, maar stimuleert wat het wél nog kan. Het psychologische effect is uiterst belangrijk in het genezingsproces: het kind krijgt een perspectief. Elke leerling is er een 'zorgleerling'.

Dat ook de ziekenhuisscholen en Tijdelijk Onderwijs Aan Huis de nodige aandacht verdienen, bewijzen de cijfers. Er zijn tienduizenden kinderen waarbij een chronische ziekte invloed heeft op hun schools functioneren.

De vraag om hulp zal de volgende jaren nog sterk toenemen. Op dit ogenblik worden er meer dan 5.000 leerlingen schools ondersteund tijdens hun ziekteproces.

De Ziekenhuisschool UZ Leuven bestaat uit twee vestigingen onder dezelfde directie. 3 kleuterleidsters, 9 onderwijzers, 19 leraars SO, 10 vrijwilligers, 1 directeur en 3 deeltijdse administratieve medewerkers verzorgen er de taken.

Maar er is ook dringend nood aan een middenkader, een zorgcoördinator, een orthopedagoog, een ICT-coördinator en paramedisch personeel.

Op termijn zijn tevens andere bijstellingen noodzakelijk zoals de actieve betrokkenheid van het CLB in het individuele zorgtraject van de leerlingen.

Vandaag is al een instrument voor trajectbegeleiding van chronisch zieke kinderen in ontwikkeling. Het Fonds Ivens-Boons probeert een maatschappelijk draagvlak tot stand te brengen om de juiste keuzes te maken, ook in tijden van schaarste.

PSYCHOPATHOLOGISCHE AANDOENINGEN

Prof. dr. Dirk Deboutte, verbonden aan de Universiteit van Antwerpen en Gent belichtte vervolgens de onderwijsproblematiek van kinderen met psychopathologie of kinderen met psychische ziekte of handicap.

Hij legde de nadruk op het feit dat vaak verschillende aandoeningen samengaan en een kind zelden één uitgesproken psychologische handicap vertoont.

Ernstige psychopathologie leidt haast altijd tot leerproblemen en moeilijk uitvoerend functioneren. Algemeen wordt dit waargenomen bij o.a. depressie, angststoornissen of pervasieve ontwikkelingsstoornissen en specifiek is het bij leer-, taal- of motorische stoornissen. In deze gevallen moeten in de eerste plaats de verwachtingen worden bijgestuurd, de omgeving aangepast en is er extra individuele begeleiding nodig.

Deze aandoeningen zijn snel de oorzaak van marginalisering en isolatie binnen het gezin, de school of zelfs de hele maatschappij. Het hulpaanbod varieert van zorg en behandeling, aangepast onderwijs tot een project integrale jeugdhulp.

Het onderwijsaanbod wordt in het basisonderwijs gestuurd door eindtermen en quota. Dat vormt een stevige stimulans voor de sterke leerlingen, maar wie problemen heeft, krijgt het daardoor nog moeilijker. Er zijn heel wat vragen en onzekerheden over 'gedrag' en de beïnvloeding ervan. Voorts bestaan er middelen voor extra ondersteuning van leerproblemen en specifieke aandoeningen. De CLB's ondersteunen de scholen, maar zijn niet 'hulpverlenend'.

In de provincie Antwerpen zijn er honderden jongeren, maar ook kinderen die omwille van psychopathologische aandoeningen uitgesloten blijven van onderwijs.

Prof. Deboutte betwijfelde of een beleid waarin plaatsing, opname of buitengewoon onderwijs centraal staan, wel doelmatig is. De ouders vragen hier niet om en willen alleen dat hun kind geholpen wordt.

Meer dan totnogtoe het geval is, moeten de individuele noden van jongeren, ouders én zorgverstekkers de basis vormen voor het beleid en de organisatie ervan.

Het is eveneens fout een kind in een categorie onder te brengen want meestal spelen er verschillende aandoeningen tegelijk een rol. Het is trouwens in strijd met de Rechten van het Kind. De pedagogische competenties van alle betrokkenen moeten namelijk verhoogd worden en dit zal leiden tot meer 'positief opvoeden'.

Ons huidig systeem voldoet niet om kinderen te helpen met psychopathologische handicaps of die opgroeien in gezinnen met psychosociale problemen. Het is doelmatiger om met alle betrokkenen een geïntegreerd plan uit te werken in plaats van een standaardschema te volgen.

BELOFTES VAN DE MINISTER

Tijdens zijn slottoespraak benadrukte Vlaams Minister van Onderwijs Pascal Smet dat het onderwijs in Vlaanderen internationaal aan de top staat. Dat is een reden om trots te zijn, maar tegelijk een aansporing om de teugels niet te laten vieren. Iederéén, elk kind, elke jongere moet over het hele onderwijstraject worden meegenomen. Vlaanderen kan zich niet veroorloven talent te verspillen dus ook zieke kinderen hebben

recht op onderwijs. Op dat vlak gebeurt er al veel in Vlaanderen, maar er blijft ook nog veel werk aan de winkel.

Daarom noemde de minister de inspanningen van het Fonds Ivens-Boons uitermate belangrijk. Hij onderschreef de doelstellingen en sprak de stellige belofte uit dat hij, na gesprekken met en op aansporing van het Fonds Ivens-Boons, alles in het werk zou stellen om de regelgeving transparanter te maken en ze helemaal te laten toepassen. Alle elementen zullen met een nieuw decreet 'Leerzorg' op elkaar worden afgestemd.

De financiering wordt in kaart gebracht, een onderzoek moet leren hoe Tijdelijk Onderwijs Aan Huis nog kan verbeteren en ICT-ondersteuning moet zowel thuisleren als het onderwijs helpen om de scholing van zieke kinderen te verbeteren.

“We moeten samen grenzen verleggen voor elk talent in Vlaanderen,” besloot de minister, “óók voor zieke kinderen!”.

Voor meer info staat de heer Willy Ivens persoonlijk ter beschikking.

U kan hem bereiken via:

- GSM 0475 41 25 36
- e-mail ivens.willy@hotmail.com

(lvb)

Het platform Tijdelijk Onderwijs-aan-huis is een initiatief van het Fonds Ivens-Boons in de schoot van de Koning Boudewijnstichting, in nauwe samenwerking met Resoc Mechelen.

